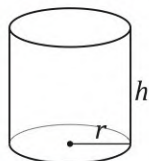

Objętość brył obrotowych

Prawdziwe jest następujące twierdzenie.

Twierdzenie 1.

Objętość V walca o promieniu podstawy r i wysokości h wyraża się wzorem

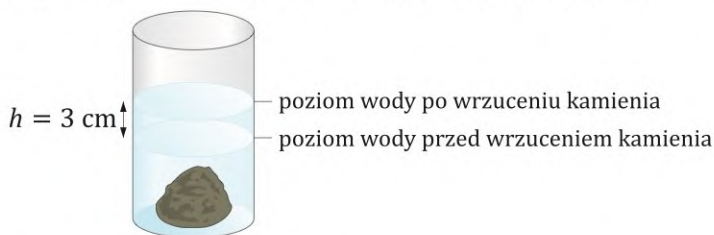

$$V = \pi r^2 \cdot h$$

Objętość walca jest równa iloczynowi pola podstawy walca i jego wysokości.

Przykład 1.

Do naczynia w kształcie walca napełnionego częściowo wodą wrzucono kamień, który zanurzył się całkowicie. Poziom wody podniósł się o 3 cm. Wiedząc, że promień podstawy naczynia ma długość 5 cm, wyznaczmy objętość kamienia.

Kamień wypiera wodę o takiej objętości, jaką sam ma, dlatego też objętość V kamienia jest równa objętości walca o wysokości 3 cm i promieniu podstawy 5 cm.

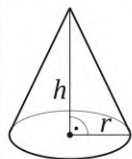
$$V = \pi r^2 \cdot h, \text{ gdzie } r = 5 \text{ i } h = 3$$

$$V = \pi \cdot 5^2 \cdot 3 = 75\pi$$

Objętość kamienia jest równa $75\pi \text{ cm}^3$, czyli ok. $235,5 \text{ cm}^3$.

Twierdzenie 2.

Objętość V stożka o wysokości h i promieniu podstawy r wyraża się wzorem

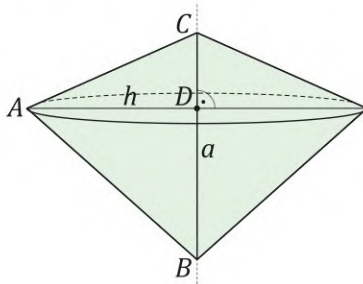

$$V = \frac{1}{3} \pi r^2 \cdot h$$

Objętość stożka jest równa jednej trzeciej objętości walca o takiej samej wysokości i takim samym promieniu podstawy, jak dany stożek.

Przykład 2.

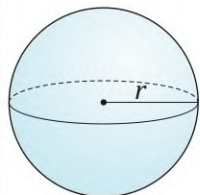
Trójkąt ostrokątny ABC obraca się wokół prostej zawierającej bok BC mający długość a . Wyznamy objętość otrzymanej bryły w zależności od pola P trójkąta ABC .

Niech h oznacza wysokość trójkąta ABC opuszczoną na bok BC . W wyniku obrotu trójkąta ABC wokół prostej BC otrzymujemy bryłę, która jest sumą dwóch stożków złączonych podstawami.

Twierdzenie 3.

Objętość V kuli o promieniu r wyraża się wzorem

$$V = \frac{4}{3} \pi r^3$$

Przykład 3.

Pole powierzchni kuli K_1 jest 9 razy większe od pola powierzchni kuli K_2 . Ile razy objętość kuli K_1 jest większa od objętości kuli K_2 ?

Objętość kuli K_1 jest 27 razy większa od objętości kuli K_2 .

Przykład 4.

Do miski w kształcie półsfery włożono cztery jednakowe pomarańcze. Gdy miskę przykryto płaską pokrywką, okazało się, że każda pomarańcza dotyka pokrywkę. Średnica miski jest równa 24 cm. Obliczmy, jaką objętość (z dokładnością do 1 cm^3) ma każda z pomarańczy.

Sprawdź, czy rozumiesz

1. Objętość walca wynosi 45 cm^3 , a pole powierzchni bocznej jest równe 30 cm^2 . Oblicz wysokość tego walca.
2. Oblicz objętość bryły powstałej w wyniku obrotu trójkąta prostokątnego o przyprostokątnych mających długość 15 cm i 20 cm wokół:
a) krótszej przyprostokątnej   b) przeciwprostokątnej.
3. Objętość kuli K_1 jest 125 razy większa od objętości kuli K_2 . Ile razy pole powierzchni kuli K_1 jest większe od pola powierzchni kuli K_2 ?